

AZ IDŐ TÉRKÉPJEI

Gyermek- és kamaszkorom városa tele volt titkokkal és allúziókkal, mint egy szimbolista költemény, de én ezekről mit se tudtam. Csak húsz évvel később döbbsentem rá, hogy az a fehérre meszelt, gangos parasztházak közül kirívó neogótikus, karcsú építmény – az újvárosi templom –, amely körül nyolcévesen feles kerékpárommal köröztem cserebogaras májusi estéken, az a templom, amelynek avatására Liszt Ferenc a *Szekszárdi misét* írta. (A művet a maga idejében nem mutatták be Szekszárdon – első előadására 1986-ban, Liszt halálának századik évfordulója alkalmából került sor az újvárosi templomban. Ott voltam, mint a mise történetét feldolgozó kisregény szerzője, el se mulaszthattam volna.) Napközibe menet egy furcsa – akkor még nem tudtam, hogy törökös – famanzárdos ház mellett haladtam el naponta – ebben a házban játszódik Mészöly Miklós *Megbocsátásának* cselekménye. De a Bottyán-hegyen, a szőlők közt álló kőkereszt sem volt ismeretlen, csak azt nem tudtam, hogy Cenci néni, Babits nagynyja állíttatta. (Igaz, akkoriban a Babits-házba se lehetett bejutni, az emlékmúzeumot csak a hatvanas évek végén rendezték be, s a ház szülőttjét se nagyon emlegették.) Csak Hány János botorkált pityókásan a meredek utcákon – az őt megteremtő Garay János kultusza érintetlen volt, a nevét viselő gimnázium tanulójaként magam is eldörögtem az évenkénti emlékműsorokon leghíresebb balladáját – „Harminc nemes Budára tart, / Szabad halálra kész, / Harminc nemes bajtárs előtt / Kont, a kemény vitéz...” Ugyanebbe a gimnáziumba járt Mészöly Miklós, valamivel később Lázár Ervin – utólag büszke vagyok, akkoriban nem tudhattam róluk... Mészöly Miklós amúgy sem volt szalonképes a hatvanas évekbeli Szekszárdon – polgári származása, dacos különállása nem tette kívánatos vendéggé abban a városban, ahol a Lisztet egykor vendégül látó Augusz-ház földszintjén egy autójavító vállalat irodái voltak. Szégyenkezve vallom meg, bár nem az én szégyenem – kamaszkoromban hamis kép élt bennem Babitsról, Mészöly Miklósnak pedig a nevét sem hallottam. Igaz, amikor – már huszonévesen – olvasni kezdtem, még sokáig túlságosan szikárnak, szigorúnak éreztem a prózáját, – talán nem véletlenül, egy idős gimnáziumi matematikatanárom alakját idézte fel előttem – Menyus bácsiét, aki már Mészölynek is tanára volt, – ő volt az, aki 1944. március 19-én egy pofonnal hazaküldte a forrófejű diákokat; Miklós egy szál pisztollyal a zsebében indult volna harcolni a német megszállók ellen... Az 1975-ben írt *Térkép Aliscáról*, majd a 82-es – a „régi” *Mozgó Világ* utolsó számában megjelent – *Megbocsátás* hódított meg teljesen. A *Térkép*... a város

térbeli határait kiterjeszti az időbe – a rómaiak farkasáldozataira filléres gyorsan érkeznek a vendégek Pestről –, a *Megbocsátás*ban pedig mítosszá lényegül át a történelem, s a korábbi szigor is enyhül – ez már az a város, ahol húsz esztendővel későbbi kamaszkorommal otthonra lelhetek én is.

Egyik álmomban Liszt Ferenc kilép az Augusztus-házból, misére megy az újvárosi templomba, az orgonát is szeretné kipróbálni. A kapu előtt Babits csatlakozik hozzá, majd valahol a még lefedetlen Séd hídjánál Mészöly Miklós köszön rájuk. Együtt mennek tovább, élénk – a magyarul csak zenélni tudó Liszt kedvéért német nyelvű – beszélgetésbe merülve.

Sok mondanivalójuk lehet egymásnak.

(Szegedi Rádió, 1993)

(A [*Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések*](#) című kötetből)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)